

4/3/03

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
CULTUUR, JEUGD EN AMBTENARENZAKEN,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 10 juni 2003 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 29 augustus 2003;

Gelet op het ministerieel besluit van 03 april 2003 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 06 november 2003,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

Wegens de historische waarde:

- als monument:

HET KERKHOF EN DE KERKTRAPPEN VAN DE ONZE-LIEVE-VROUWKERK,
gelegen te

Beersel (Alsemberg), Kapelaansplein ;

bekend ten kadaster:

Beersel, 2e afdeling, sectie B, perceelnummer 81A(DEEL).

Wegens de historische waarde:

- als monument:

HERBERG "DE ZWAAN", gelegen te

Beersel (Alsemberg), Pastoor Bolsstraat 14;

bekend ten kadaster:

Beersel, 2e afdeling, sectie B, perceelnummer 40C2.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

DE PASTORIE, gelegen te

Beersel (Alsemberg), Pastoor Bolsstraat 19;

bekend ten kadaster:

Beersel, 2e afdeling, sectie B, perceelnummer 74F(DEEL).

Wegens de historische waarde:

- als monument:

DE VOORMALIGE KAPELAANSWONINGEN EN HET KLOOSTER VAN DE "FRANSE NONNEN", gelegen te

Beersel (Alsemberg), Pastoor Bolsstraat 37/41;

bekend ten kadaster:

Beersel, 2e afdeling, sectie B, perceelnummer 92M.

Wegens de historische waarde:

- als dorpsgezicht:

DE DORPSKERN VAN ALSEMBERG, gelegen te

Beersel (Alsemberg), Pastoor Bolsstraat ; Boonstraat ; Fr. Deneyerstraat ; Kapelaansplein ;

Kloosterweg ; Oude Postweg ; Vanderveldenlaan ; Witteweg ;

bekend ten kadaster:

Beersel, 2e afdeling, sectie B, perceelnummers 100C, 102H, 102L, 102M, 103P, 103R, 103X, 103Y, 105A, 106E, 108T, 108W, 108X, 116M, 117F, 120C, 129A2, 129B2, 131L2, 131Z2, 156F, 156P, 156R, 156S, 158M, 159F, 161A, 163F, 19K, 19P, 19S, 19T, 26E2, 26X, 28E, 29K, 32B, 33H, 34H, 34T, 34V, 35P, 35T, 36C2, 36F2, 36H2, 37K, 37L, 38N, 38P, 38R, 38W, 38X, 38Y, 40/02M, 40/02N, 40/02P, 40B2, 40X, 41N, 41R, 42L(DEEL), 42M, 44G, 69S, 69T, 69V, 70R, 71P, 71R, 74D, 74F(DEEL), 75A, 77B, 82T, 82V, 82W, 82Y, 82Z, 83M, 96E, 97F, 97H.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het uitzonderlijke karakter van volgende intrinsieke waarde gemotiveerd:

Historische waarde van het kerkhof en de kerktrappen van de O.-L.-Vrouwkerk: het sinds eind 19de eeuw met kasseiverharding en randbeplanting pleinvormig heraangelegde kerkhof met ommuring en hekpijlers, de wellicht 18de eeuwse kleine trappen en de in 1893 door J.J. Van Ijsendijck (1836-1901) vernieuwde grote trappen vormen typologisch één geheel en maken inherent deel uit van beeld en concept van deze monumentaal opgevatte, op een hoogte ingeplante vermaarde en reeds bij K.B. van 19 april 1937 beschermde bedevaartskerk.

Historische waarde van de herberg "De Zwaan": vermeld sinds 1520, strategisch ingeplant in de as van de grote vertrappen, ter hoogte van een verdwenen brug over de Molenbeek en aanvankelijk een gans bouwblok belijnd hoeve-, herberg- en brouwerijcomplex vormt de Zwaan het enige bewaarde exemplaar van de tientallen herbergen die de dorpskern tijdens het ancien régime typeerden en verwijst hierdoor impliciet naar het historische belang van Alsemberg én als vermaard bedevaartsoord én als belangrijke pleisterplaats langs de oude Brussel-Nijvelweg. Volgens een iconografische bron uit 1781 in oorsprong een 18de eeuws eenlaags, vijf traveeën breed dubbelhuis met centrale rondboogdeur en dakvenster, het geheel omringd door diverse bijgebouwen getuigt het huidige complex gevormd door het naar verluidt ca. 1839 verhoogde woonhuis met meermaals heringerichte gelagzaal, overwelfde kelders, opkamer en bewaarde structuur van moer- en kinderbalken en eiken kaspanten met

links het hoekbelijnd bakstenen volume van de door lisenen en spaarvelden verlevendigde feestzaal (ca. 1908), in 1946 verbouwd tot cinemazaal, en rechts een in dezelfde periode aangepaste poorttoegang van diverse accentverschuivingen die het gebruik van deze bekende dorpskerk onder impuls van de brouwer- en bierstekerfamilie Vandervelden in de periode 1839-1977 onderging.

Historische waarde van de pastorie: ruim geproportioneerde en de dorpskern dominerende pastorie uit 1756, opgevat als een in bak- en zandhoudende kalksteen opgetrokken dubbelhuis met twee bouwlagen van vijf traveeën onder zadeldak met aandak en schouderstukken, waarbij de symmetrische gevelordonnantie wordt bepaald door hoge rechthoekige vensters – voormalige kruisvensters – en een centrale rondboogdeur met waaivormig bovenlicht, in de voorgevel bekroond met een 19de eeuwse spitsboognis met beeld van de Goede Herder van A. Bressers. De karakteristieke gevelcementering met ingetrokken voegen alsook de interieurafwerking met dwars op de brede middengang ingeplante balustertrap, decoratieve cementtegelvloeren, sobere stucplafonds, marmeren schouwen en paneeldeuren dateren uit de tweede helft van de 19de eeuw.

Historische waarde van de voormalige kapelaanswoningen en het klooster van de “Franse nonnen”: aan de noordzijde van het kerkhof ingeplant historisch markant complex ontstaan uit de 16de eeuwse kapelaansvleugel, vanaf eind 18de eeuw deels verhuurd en als dorpschool in gebruik en in de loop van de tweede helft van de 19de eeuw verbouwd en systematisch uitgebreid tot een omvangrijk, straatbelijnd klooster- en onderwijscomplex voor meisjes, achtereenvolgens geleid door de Dames du Sacré Coeur (1843-1877), de uit Duitsland verdreven Zusters van de Christelijke Liefde (1877- ca. 1900) die de school uitbouwden tot een elitair internaat dat vooral meisjes uit Duitsland en de Scandinavische landen aantrok en tenslotte de sterk sociaal gerichte “Franse” zusters uit Saint-Quentin of Dienstnaagden van het H. Hart (1917-1974) die aanvankelijk een afdeling van het Werk van de Berg Thabor vormden en later overschakelden op een kinderkolonie met kleuter- en lagere school.

Typologisch vormt de in 1553 in opdracht van de O.-L.-Vrouwkerk gerealiseerde en momenteel volledig gecementeerde kapelaansvleugel, opgevat als een in traditionele bak- en zandsteenstijl opgetrokken breedhuis met twee bouwlagen van twaalf traveeën onder steil zadeldak met gaaf bewaarde nokloze dakspanten een uniek voorbeeld van een bouwtype geconcipieerd in functie van de individuele huisvesting van zes kapelaans die instonden voor het onthaal van de talrijke pelgrims en bedevaarders terwijl de ruime zolders bestemd waren als “spijker” en voor het bewaren van het “pastoorsmout”.

De rond een stemmige kloostertuin gegroepeerde en in de periode 1843-ca.1900 gerealiseerde klooster- en schoolgebouwen, onderling verbonden door een beglaasde verbindinggang en “préau” getuigen met hun deels gecementeerde en deels in zichtbaar metselwerk uitgevoerde gevels van een sobere neoclassicistisch geïnspireerde vormgeving met karakteristieke rondboogdeuren en –vensters met waaivormig bovenlicht waarbij de toegang wordt gemarkeerd door een neogotisch portiek met bekronend Mariabeeld. Eenzelfde soberheid typeert de binnenaanpak met houten of cementtegelvloeren, houten of bloktegellambriseringen, al dan niet met geometrische motieven beglaasde paneeldeuren, eenvoudige balustertrappen en tenslotte een monumentale slingertrap met in gekleurd glas uitgewerkt traplicht.

Historische waarde van de dorpskern van Alseberg: typisch kerkdorp uitgebouwd langs de kerkheuvel, oorspronkelijk dotatiegoed van de in 1134 opgerichte votief- en bedevaartskerk gesitueerd ter hoogte van de splitsing van de s’heerestraete”, de oude Brussel-Nijvelweg en gekarakteriseerd door een gaaf bewaarde structuur van wegen- en bebouwingspatroon doorsneden met steegvormige oude voetwegen en een vrij intensieve, voornamelijk uit de tweede helft van de 19de en begin 20ste eeuwse, karaktervolle bebouwing van overwegend vroegere handelspanden en kerkelijke voorzieningen.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 04-03-2004

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'Paul Van Grempbergen', is written over a horizontal blue line.

Paul VAN GREMBERGEN